

Oponentský posudek bakalářské diplomové práce Simony Koudelkové *Das Internationale Theater Frankfurt*

Oponent: Mgr. Martin Pšenička, Ph.D.

Práce Simony Koudelkové je stejně rozporuplná jako téma, které se v ní snaží autorka představit, tedy Mezinárodní divadlo ve Frankfurtu nad Mohanem (ITF). Rozporuplná je již samotná volba tématu, které vyžaduje spíše než teatrologické nebo uměnovědné uchopení sociologický či širší kulturologický přístup (pokouším se odhlédnout od problematičnosti a jisté pochybnosti frankfurtské scény, jejíž „umělecké“ snažení kriticky hodnotí i Koudelková). Neznamená to ovšem, že by takovéto téma nemělo být zpracováno na půdě teatrologie. Naopak – průzkum okrajových fenoménů, jakým je i frankfurtské Mezinárodní divadlo (alespoň z naší perspektivy, ale s velkou pravděpodobností i z hlediska německého prostředí), je nutný, neboť nám jako symptom či indikátor může naznačit trajektorie současné globální a někdy globalizované kultury. Analyzovat takovýto společensko-kulturní fenomén tedy předpokládá přinejmenším základní metodologickou výbavu, která by korespondovala s předmětem zájmu. Netuším, zda Simona Koudelková takovouto výbavou disponuje. V práci volí spíše intuitivní způsob, který se projevuje ve využívání grafů a jejich popisu. Není to špatně, ale je to málo.

Zkoumám-li totiž spíše než izolovaný umělecký organismus fenomén společensko-kulturní, měl/a bych si nejprve ujednotit elementární pojmy – kultura, společnost. Simona Koudelková se pokouší o sociologickou analýzu, ale činí tak odtrženě od všeho ostatního, především pak od současné kultury. ITF tak z její práce vyvstává jako jakýsi podivný a osamělý ostrůvek v moři německé divadelní kultury, který není nijak zasazený do širších souvislostí německé kultury a společnosti. Koudelková nám sice nabídne určitou demografickou křivku Německa, ITF dokonce pečlivě lokalizuje na divadelní i geografické mapě Frankfurtu, ale o problematice německého kulturního průmyslu, jehož jsou i podobné domy produktem, se nic nedozvíme. Nejsem a nechci být expert na kulturní průmysl v Německu, ale předpokládám, že se srovnatelné hybridní instituce (jakási kulturní či komunitní střediska, butiky či výkladní skříně, v nichž se prodává iluze multikulturalismu – ptám se: Čí multikulturalismus? Pro koho?) nacházejí nejen ve Frankfurtu.

Problém je však hlubší. Koudelková si neklade naprosto základní otázku po podobě současné kultury, v níž můžou ITF a jim podobné instituce přežívat. Jsem přesvědčen, že takovéto téma nemůže být obstojně řešeno bez elementární otázky „Co je kultura (dnes)?“, jakkoli jde o otázku složitou. Koudelková se touto otázkou možná zabývat nepotřebuje, protože dokáže bez problému označit některé produkce jako „kulturně autentické“ a jiné naopak neautentické. Co je kulturně autentické v dnešním světě etno- a world music a jiných kulturních kontaminací? Je autentické představení v národním jazyce, kterému nerozumíme? Nebo ochutnávka tanců z Afriky? Nebo „etnicky čistá“ představení? A pro koho autentické?

ITF má zřetelně problém se svým mandátem a nahodilým programem (bereme, co je, hlavně, ať je nějak mezinárodní). Tento problém by se ale neměl přenášet do práce, která by si měla ujednotit to, zda internacionálnost = multikulturalismus či mezinárodní představení rozšiřující mezikulturní výměnu

= mezikulturní problém, zda se tu hraje pro tzv. ex-pats nebo pro Němce, kteří se mohou něco dozvědět o svých spoluobčanech reprezentujících jinou kulturu (mimořádně by bylo dobré se čistě sociologicky ptát, jaký je společenský status např. takových Italů, kteří žijí v hlavním městě eurounijního bankovníctví – ti asi kulturně autentické italské inscenace příliš nepotřebují). Pokud se jedná o jakési krajanské divadlo svého druhu, proč Koudelková od rumunského představení očekává, že mu bude rozumět (poctivý multikulturalismus musí přece počítat primárně s neporozuměním, jinak jde o vyvlastňování kultury jiného)? Jedná-li se o okno do jiných kultur, proč očekávat autenticitu? Není chybou Koudelkové, že ITF se svým ředitelem konstruuje poměrně odpudivý „multi-kulti“ guláš z toho, co se nabízí a nějak z toho několik let žijí. Jde o to, že by si Koudelková měla problém pojmenovat v daleko širších souvislostech a nikoli jako singulární jev – pak se totiž z práce stává poměrně zanedbatelná zpráva o stavu jednoho víceméně zbytečného podniku před zavřením, který – v patafyzickém dělení Koudelkové – prezentuje kulturně autentické a neautentické produkce v nevyhovujícím koncertním sále.

Práce je napsána kostrbatým stylem, jenž snad sám volá po přepsání – vrcholem je popis představení Richarda Martina ze s. 23 nebo „jediné kulturně autentické divadelní inscenace“ *Parasceve* na s. 28. Práce Simony Koudelkové je na tom zkrátka podobně jako aktivity ITF – je to práce na hraně. Přesto se domnívám, že některá zjištění a pokusy o analýzu by neměly být bagatelizovány (např. produkční aspekty ITF). Doporučuji práci k obhajobě s hodnocením dobře.

V Praze 17. Června 2014

Martin Pšenička